

PENERAPAN ISTILAH SAINS PERTANIAN MBIM/MABBIM DALAM PENTERJEMAHAN BUKU INGGERIS-MELAYU¹

**RAJA MASITTAH RAJA ARIFFIN, CHE IBRAHIM HAJI SALLEH & NORAZLINA
HJ. MOHD. KIRAM**

rajamasittah@putra.upm.edu.my
Fakulti Bahasa Moden dan Komunikasi
Universiti Putra Malaysia

ABSTRAK

Proses pembelajaran dan pemindahan ilmu pengetahuan akan menjadi lebih mudah melalui penterjemahan. Dalam proses penterjemahan, penterjemah hendaklah memilih dan menerapkan istilah yang sesuai untuk bahasa sasaran supaya hasil terjemahan berkualiti dan memberi impak kepada pembaca. Kajian ini menggariskan empat objektif iaitu, meninjau sejauh manakah para penterjemah memanfaatkan istilah yang dihasilkan oleh Dewan Bahasa dan Pustaka/MBIM/MABBIM dalam urusan penterjemahan buku-buku daripada bahasa Inggeris kepada bahasa Melayu dalam bidang sains pertanian; meneliti sejauh manakah para penterjemah memilih dan mengaplikasikan istilah sains pertanian yang betul, tepat dan berkesan dalam kerja-kerja penterjemahan; menjelaskan faktor utama yang membawa kepada berkesannya dan ketidakberkesannya penggunaan istilah sains pertanian dalam kerja-kerja penterjemahan; dan menghuraikan masalah utama yang dihadapi oleh penterjemah berhubung dengan penggunaan dan pemilihan istilah sains pertanian dalam kerja-kerja penterjemahan. Kajian ini merupakan kajian kepustakaan dan responden yang ditemu bual terdiri daripada para penterjemah yang berkaitan. Data-data pula diperolehi daripada enam buah buku dalam bidang Sains Pertanian, iaitu sebanyak 332 istilah. Daripada jumlah tersebut, sebanyak 227 istilah (68.4%) dimanfaatkan oleh penterjemah, iaitu menunjukkan persamaan; manakala 105 istilah (31.6%) yang digunakan oleh penterjemah didapati berbeza dengan istilah yang dicipta oleh DBP/MBIM/MABBIM. Hal ini disebabkan faktor dalaman dan luaran, iaitu sikap penterjemah itu sendiri dan kekurangan istilah bidang pertanian pada waktu penterjemahan buku-buku tersebut dilakukan.

Kata kunci: terjemahan, terminologi, buku Sains Pertanian, MABBIM

ABSTRACT

Readers who are not familiar with the source language will be able to gain knowledge through the target language. In other words, the translated texts can help broaden readers knowledge and ways of thinking. During the translation process, a translator has to identify and apply the appropriate term in the target language in order to ensure that the translated text will be accurate and effective. The objective of this study is to examine the extent to which translators have utilised the terms produced by Dewan Bahasa dan Pustaka (DBP)/Majlis Bahasa Indonesia-Malaysia (MBIM)/Majlis Bahasa Brunei Darussalam-Indonesia-Malaysia (MABBIM) in the translation of Agricultural Science books from English into Malay, with particular focus on the accuracy and effectiveness of the translated terms. This study also seeks to identify the problems often faced by the translators in choosing and applying the translated terms for texts related to the field of agricultural science. The

¹ Tulisan ini dihasilkan atas pembiayaan Skema Geran Universiti Penyelidikan/RESEARCH UNIVERSITY GRANT SCHEME (RUGS), Universiti Putra Malaysia. No. Projek:06-01-09-0689RU/Ogos2009-Feb2011.

data for this study is obtained from six Agricultural Science books as well as from interviews with the translators. 332 terms have been gathered from the books and it is found that a total of 226 (68.3%) of them are similar and have been used and referred to by the translators in their translation work. A total of 105 (31.6%) terminologies show differences in the usage by the translators due to certain reasons. This may be due to the internal and external factors that are related to the attitude of the translators as well as the lack of agricultural terminologies when the books were being translated.

Keyword: Translation, Terminologies, Agricultural science books, MABBIM

Pengenalan

Buku Daftar Istilah MBIM hasil Sidang Ke-7 hingga ke-23 Majlis Bahasa Indonesia-Malaysia 1974-1985, yang dihasilkan dalam dua jilid, terbitan tahun 1986 oleh Dewan Bahasa dan Pustaka telah merakamkan kira-kira 75,000 istilah sumber dan padanannya dalam bahasa Malaysia bagi 65 bidang dan subbidang ilmu. Antaranya termasuklah bidang pertanian. Daftar ini menjadi asas untuk penambahan istilah-istilah seterusnya. Penyusunan dan penerbitan daftar ini bertujuan untuk penyebarluasan dan pemasyarakatan agar menjadi wadah kerja dan sumber rujukan kepada semua penggunanya, baik para pelajar, ahli akademik, penjawat awam, penterjemah dan sebagainya.

Pembentukan istilah membabitkan definisi dan penjelasan supaya tidak wujud kekeliruan. Menurut Hassan Ahmad (1980), istilah yang betul bermakna struktur atau tatabahasanya hendaklah betul dan sesuai dengan Pedoman Umum Pembentukan Istilah. Oleh hal yang demikian, untuk menentukan istilah dan bukan istilah, pakar bidang dan ahli jawatankuasa istilah yang dilantik akan menentukan sesuatu istilah itu dapat mendukung konsep ilmu dan dapat diterima umum. Istilah boleh terdiri daripada kata, rangkai kata, akronim, simbol atau sebagainya yang dibentuk berdasarkan prinsip dan kaedah tertentu. Kegiatan peristilahan berkembang apabila Dewan Bahasa dan Pustaka (DBP) dipertanggungjawabkan menggubal istilah, dan ini merupakan ciri penting dalam tugas utamanya membina dan mengembangkan bahasa kebangsaan, iaitu bahasa Melayu. Institusi lain juga turut terlibat dalam urusan pembentukan istilah, dan semua hasil kerja tersebut akan diselaraskan oleh DBP bagi setiap istilah menurut bidang, sebelum dikemukakan kepada jawatankuasa Tetap Bahasa Malaysia (JKTBM) untuk perakuan. Ada istilah yang diperakukan dengan pindaan, dan disebarkan kepada ramai melalui buku dan senarai istilah. Ada juga yang tidak diperakukan

tetapi perlu diselaraskan di peringkat yang lebih tinggi, iaitu Majlis Bahasa-Indonesia-Malaysia (MBIM) dan kemudian menjadi MABBIM (Majlis Bahasa Brunei Darussalam-Indonesia-Malaysia). Ribuan istilah telah dicipta dalam ratusan bidang dan ilmu untuk kegunaan para pelajar dan masyarakat umum, termasuklah penjawat awam, penminat bahasa dan golongan penterjemah. Pada peringkat awal, bidang yang diberikan penekanan ialah sains am dan diikuti oleh bidang dan subbidang yang lain, termasuklah sains kemasyarakatan dan kemanusiaan. Selain sains dan teknologi, sains pertanian juga merupakan disiplin yang tidak kurang pentingnya dalam pembangunan negara.

Sejarah Ringkas Jawatankuasa Istilah Pertanian

Jawatankuasa Istilah Pertanian ditubuhkan pada 22 Oktober 1985 dengan tugas utamanya untuk menyelaraskan dan mengesahkan istilah pertanian yang selesai diusahakan pada 18 Disember 1986. Pembentukan atau pembinaan dan pengesahan istilah-istilah dalam bidang ini tidak dapat dilaksanakan dengan sempurna sekiranya tanpa kumpulan cerdik pandai dalam bidang ini bergabung idea, tenaga dan masa untuk merealisasikannya. Ahli jawatankuasa yang dilantik terdiri daripada para pensyarah universiti, wakil daripada agensi-agensi kerajaan seperti MARDI, FAMA, Jabatan Pertanian dan ahli-ahli bahasa.

Istilah dalam bidang pertanian terbina melalui beberapa peringkat. Peringkat pengumpulan istilah Sains Pertanian diusahakan oleh pakar bidang dari Fakulti Pertanian, Universiti Pertanian Malaysia (kini Universiti Putra Malaysia) yang dikenal sebagai UPM. Istilah-istilah yang terkumpul dibincangkan dalam mesyuarat pengesahan dan penyelarasan istilah di Dewan Bahasa dan Pustaka (DBP). Ahli jawatankuasa pembentukan, pengesahan dan penerbitan istilah Sains Pertanian terdiri daripada Naib Canselor UPM, Dewan Fakulti pertanian, Ketua Jabatan Perlindungan Tumbuhan, dan Jabatan Agronomi dan Kultur-Kebunan serta semua kakitangan akademik Fakulti Pertanian.

Kerja peristilahan bahasa Melayu secara rasminya bermula apabila Jawatankuasa Istilah Kerajaan ditubuhkan pada 15 Januari 1957 dan diikuti oleh Jawatankuasa Istilah Sains dan Teknik pada 19 Februari 1957. Selain istilah sains dan teknik, DBP telah menggubal dan menghasilkan 45 judul buku daftar istilah yang mengandungi 550,000 istilah bagi lebih daripada 500 bidang dan subbidang ilmu berdasarkan entri bahasa sumber, iaitu bahasa Inggeris. Istilah dalam pelbagai bidang dan subbidang ini diterbitkan dalam bentuk buku dan senarai istilah bagi

membantu masalah ketiadaan dan kekurangan istilah yang kerap dialami oleh masyarakat umum, khususnya golongan penterjemah. Golongan penterjemah merupakan kumpulan yang menggunakan istilah dalam kerja terjemahan.

Permasalahan Kajian

DBP dan MABBIM telah mencipta ratusan ribu istilah dalam pelbagai bidang dan ilmu moden untuk kegunaan masyarakat umum yang terdiri daripada pelajar peringkat rendah, menengah dan institusi pengajian tinggi (IPT), baik di Malaysia, Indonesia, Brunei Darussalam, termasuk Singapura, juga sekolah dan IPT yang mengajar ilmu dalam bahasa Melayu bagi membentuk bahasa supranasional. Ratusan ribu istilah yang dicipta dalam tempoh masa yang panjang, menggunakan banyak wang dan tenaga kepakaran. Secara praktisnya, setakat manakah istilah-istilah tersebut dimanfaatkan dan digunakan dalam tugas sehari-hari. Dalam konteks ini, pengkaji berfokus kepada penterjemahan buku-buku dari bahasa Inggeris ke dalam bahasa Melayu dalam bidang pertanian oleh penterjemah.

Objektif Kajian

Kajian ini berusaha meninjau setakat mana para penterjemah menerapkan istilah bidang sains pertanian yang dihasilkan oleh Dewan Bahasa dan Pustaka/MBIM/MABBIM dalam urusan penterjemahan buku-buku dari bahasa Inggeris ke dalam bahasa Melayu dalam bidang berkaitan; merakamkan peratusan penterjemah menggunakan dan memilih istilah Sains Pertanian yang betul, tepat dan berkesan dalam melaksanakan kerja penterjemahan; meneliti persamaan dan perbezaan istilah Sains Pertanian yang digunakan oleh penterjemah dalam kerja-kerja penterjemahan; dan menghuraikan masalah utama yang dihadapi oleh para penterjemah berhubung dengan penggunaan dan pemilihan istilah Sains pertanian dalam kerja-kerja penterjemahan.

Kepentingan Kajian

Kajian ini penting untuk kegunaan dalam sistem pendidikan negara dan dalam kalangan penggunanya, termasuklah penjawat awam, pendidik, khususnya para penterjemah yang membuat kerja penterjemahan dalam bidang ini. Penggunaan istilah yang betul dan tepat dapat menghasilkan karya atau buku terjemahan dalam bahasa Melayu dengan berkesan kepada

pembaca. Penggunaan istilah yang mantap dan berkesan dapat mewujudkan bahasa supranasional yang selaras penggunaannya di peringkat antarabangsa.

Skop dan Batasan Kajian

1. Kajian ini meliputi istilah bidang Sains Pertanian sahaja yang dimanfaatkan oleh para penterjemah buku dalam bidang ini, yang diterjemahkan daripada bahasa Inggeris kepada bahasa Melayu sahaja.
2. Kajian ini merangkumi hanya bahan-bahan terjemahan dalam bentuk buku yang diterbitkan oleh DBP dan juga penerbit lain.
3. Buku terjemahan pilihan terhad kepada buku pengajian tinggi dan umum dalam bidang Sains Pertanian.
4. Penterjemah yang menjadi responden bagi mendapatkan data kajian terdiri daripada mereka yang pernah menterjemahkan buku-buku pengajian tinggi.

Sumber Data Kajian dan Metodologi

Data-data kajian yang menjadi input dalam kajian ini diperoleh daripada pelbagai sumber, iaitu buku-buku terjemahan terbitan Dewan Bahasa dan Pustaka, dan penerbit lain yang telah dikenal pasti. Data juga diperoleh melalui temu bual dengan para penterjemah yang dapat dihubungi, dan maklumat tambahan melalui kajian kepustakaan.

Kaedah penyelidikan untuk mengumpulkan data adalah seperti yang berikut:

- i. Memilih istilah-istilah daripada setiap buku yang tajuknya sudah dikenal pasti seperti yang berikut:
 - *Soil Fertility and Fertilizers Third Edition/Baja dan Kesuburan Tanah Edisi Ketiga*
 - *Climate, Soil and Crops Production in the Humid Tropics/Iklim Tanah dan Pengeluaran Tanaman di Kawasan Tropika Lembab*
 - *Breeding Field Crops / Pembiakan Tanaman Jilid 1 & Jilid 2*
 - *Plant Pathology Fifth Edition / Patologi Tumbuhan Jilid 2*
 - *An Introduction to Agricultural System/ Pengenalan Sistem Pertanian.*

- *Guava in Malaysia Production, Pest and Diseases /Jambu Batu di Malaysia Pengeluaran, Perosak dan Penyakit.*
- ii. Istilah-istilah yang terkumpul daripada keenam-enam tajuk buku itu disemak berasaskan istilah-istilah bidang pertanian yang terdapat dalam buku Daftar Istilah Pertanian terbitan DBP/MABBIM.
 - iii. Istilah-istilah tersebut diasingkan dan dikategorikan mengikut persamaan dan perbezaan istilah yang digunakan oleh penterjemah dalam kerja terjemahan mereka.
 - iv. Selain persamaan (padanan istilah yang diambil sepenuhnya); separa penuh dan perbezaan istilah.

Sorotan Kajian

Antara kajian lepas yang dilakukan oleh para pengkaji berhubung dengan istilah-istilah dalam bidang-bidang tertentu yang dihasilkan oleh MABBIM/DBP ialah Kajian Keberterimaan Istilah MABBIM Bidang Ekonomi dan Perbankan (2010) yang diusahakan secara kerjasama antara Jawatankuasa Penyelidikan MABBIM Brunei Darussalam, Komisi Penelitian MABBIM Indonesia dan Jawatankuasa Penyelidikan MABBIM Malaysia berdasarkan keputusan Umum Sidang Ke-43 MABBIM yang berlangsung di Kuala Lumpur pada 8-12 Mac 2004. Kajian ini memberikan gambaran sejauh mana istilah yang disepakati oleh Malaysia, Indonesia dan Brunei Darussalam dimanfaatkan oleh pengguna sasarannya. Antara matlamat kajian ini adalah untuk membolehkan pihak MABBIM menilai semula istilah yang tercipta itu dan dapat membuat penambahbaikan istilah yang dianggap kurang sesuai atau kurang tepat. Dengan kata lain, kajian ini menilai tahap pemyarakatan dan penerimaan istilah perbankan dalam bahasa Melayu di institusi perbankan atau istilah ekonomi di institusi pengajian tinggi.

Satu lagi kajian yang telah dilakukan oleh pengkaji sendiri tentang analisis kritis berhubung dengan penggunaan istilah-istilah bukan sains dalam kalangan penterjemah yang dihasilkan pada tahun 1989. Kajian ini meliputi bidang sains kemanusiaan tetapi tidak termasuk bidang pertanian. Oleh itu antara kelainan yang terdapat dalam kajian yang akan dilakukan oleh pengkaji ialah bidang yang berbeza iaitu bidang pertanian, yang setakat ini belum ada para penyelidik yang membuat kajian dan analisis khususnya dalam bidang pertanian yang digunakan

oleh para penterjemah dalam kerja-kerja penterjemahan khususnya buku dari bahasa Inggeris ke dalam bahasa Melayu.

Pengkaji berharap agar kajian ini dapat mengemukakan data-data yang autentik sifatnya dan seterusnya menjawab persoalan dan objektif kajian ini.

Tinjauan Sejauh Mana Para Penterjemah Memanfaatkan Istilah yang Dihasilkan oleh Dewan Bahasa dan Pustaka/MBIM/MABBIM dalam Urusan Penterjemahan Buku-Buku dari Bahasa Inggeris ke Dalam Bahasa Melayu dalam Bidang Sains Pertanian

Pengkaji telah meneliti dan menyemak istilah-istilah yang digunakan oleh para penterjemah semasa membuat terjemahan daripada enam buah buku seperti yang dinyatakan sebelum ini, iaitu yang diterjemahkan daripada bahasa Inggeris kepada bahasa Melayu. Istilah-istilah yang dimanfaatkan oleh para penterjemah dapat dilihat melalui penggunaan istilah-istilah yang sama digunakan oleh penterjemah dengan istilah yang terdapat dalam buku istilah atau daftar istilah yang diterbitkan oleh DBP, hasil persetujuan bersama antara tiga negara, iaitu Malaysia, Indonesia dan Brunei Darussalam, seperti pada Lampiran A.

Untuk menentukan sesuatu kata yang terdapat di dalam keenam-enam buku yang dikaji itu istilah atau kata umum, merupakan antara kendala yang dihadapi oleh pengkaji. Bagi setiap buku yang disemak itu sebenarnya tidak dapat ditentukan jumlah istilah yang sebenarnya. Oleh itu pengkaji berusaha untuk meneliti kata yang memperlihatkan sesuatu konsep, dan kemudian menyemaknya dengan daftar atau buku istilah dalam bidang ini. Penyemakan ini bukanlah suatu tugas yang mudah, tetapi memerlukan penelitian yang rapi. Pengkaji mengambil istilah yang pertama sahaja. Bagi istilah yang sama digunakan secara berulang-ulang, tidak diambil kira. Hasil penyemakan tersebut, pengkaji telah menyenaraikan istilah-istilah yang sama dengan istilah yang terdapat dalam buku istilah yang digunakan oleh penterjemah. Dalam Jadual 1 pada Lampiran A, sebanyak 226 istilah yang memperlihatkan persamaan dapat dikumpulkan daripada enam judul buku yang telah dikenal pasti. Menurut pecahannya, buku pertama mempunyai persamaan istilah sebanyak 18; buku kedua sebanyak 22 istilah; buku ketiga sejumlah 45 istilah; buku keempat sebanyak 47 istilah; buku kelima 16 istilah; dan buku keenam sebanyak 78 istilah. Walau bagaimanapun, terdapat juga istilah yang sama sepenuhnya tetapi memperlihatkan sedikit kelainan dari sudut ejaan seperti yang ditandakan dengan huruf tebal di dalam Jadual 1. Antaranya, termasuklah:

Buku/ Bil.	Istilah dalam bahasa Inggeris (naskhah asal)	Padanan dalam bahasa Melayu oleh penterjemah	Istilah yang digunakan oleh DBP/MABBIM	Penjelasan
3/33	<i>Crossing over</i>	Pindah silang	Pindah-silang	Istilah yang digunakan oleh penterjemah menyamai istilah MBIM/DBP tetapi tidak menggunakan sempang.
4/19	<i>Phytotoxic</i>	Fitotoksik	Fitotoksis	
6/49	<i>Fertilizers</i>	Baja-baja	Baja	
6/77	<i>Epiphytes</i>	Epifit	Epifik	

Pada umumnya, didapati penterjemah merujuk buku istilah dalam usaha mendapatkan istilah yang betul, tepat dan sesuai dengan konteks bidang yang diterjemahkan. Penterjemah dapat membuat pilihan yang sesuai dengan bahan terjemahannya kerana dalam buku atau daftar istilah tersebut memberikan kata padanan lebih daripada satu padanan dalam bahasa Melayu. Antaranya adalah seperti yang berikut:

Buku/ Bil.	Istilah dalam bahasa Inggeris (naskhah asal)	Padanan dalam bahasa Melayu oleh penterjemah	Istilah yang digunakan oleh DBP/MABBIM
2/21	<i>Nitrification</i>	Penitratan	Penitritan; penitratan
3/3	<i>Lodging</i>	Rebah	Rebah; loging
3/8	<i>Anther</i>	Anter	Anter/cepu debunga
3/14	<i>Keel petal</i>	Ranggi lunas	Lunas
4/36	<i>Canker</i>	kanker	Kanker/cerana
6/5	<i>Topography</i>	Topografi	Topografi/bentuk muka bumi
6/28	<i>Aphids</i>	Afid	Afid/kutu daun
6/56	<i>Liming</i>	Pengapuran	Mengapur/pengapuran
6/58	<i>Defoliation</i>	Peluruhan daun	Peluruhan daun / peranggasan daun

Selain istilah yang sama, terdapat juga istilah yang sama sekali berbeza yang menjadi pilihan para penterjemah semasa membuat kerja terjemahan. Antara pemilihan dan penggunaan istilah yang menunjukkan perbezaan adalah seperti yang tersenarai dalam Jadual 2 pada Lampiran B. Dalam jadual ini, sebanyak 105 istilah yang memperlihatkan perbezaan dapat dikumpulkan daripada enam judul buku yang telah dikenal pasti. Menurut pecahannya, buku pertama mengandungi istilah yang berbeza sebanyak 14; buku kedua sebanyak 12 istilah; buku

ketiga sejumlah 18 istilah; buku keempat sebanyak 14 istilah; buku kelima 12 istilah; dan buku keenam sebanyak 33 istilah.

Rumusan

Untuk melihat sejauh manakah istilah-istilah yang tercipta melalui MBIM/MABBIM yang diterbitkan dalam bentuk daftar dan buku istilah dalam bidang Sains Pertanian dimanfaatkan oleh para penterjemah dalam kerja-kerja terjemahan, dapatan pada keseluruhannya adalah seperti berikut:

Jadual 3: Jumlah dan Peratusan Pengaplikasian Istilah

Pengaplikasian Istilah	Buku 1	Buku 2	Buku 3	Buku 4	Buku 5	Buku 6	Jumlah (Peratus)
Persamaan	18 (56.2%)	22 (64.7%)	46 (71.9%)	47 (74.6%)	16 (57.1%)	78 (70.3%)	227 (68.4%)
Perbezaan	14 (43.8%)	12 (35.3%)	18 (28.1%)	16 (25.4%)	12 (42.9%)	33 (29.7%)	105 (31.6%)
Jumlah	32 (100%)	34 (100%)	64 (100%)	63 (100%)	28 (100%)	111 (100%)	332 (100%)

Jadual 3 di atas menunjukkan bahawa jumlah istilah yang terkumpul daripada enam judul buku Sains Pertanian, termasuklah persamaan dan perbezaan istilah yang digunakan oleh penterjemah ialah 332 istilah. Daripada jumlah tersebut, sebanyak 227 istilah (68.4%) yang dipilih dan diterapkan oleh penterjemah yang mempunyai persamaan dengan istilah yang terdapat di dalam buku daftar atau buku istilah bidang Sains Pertanian; manakala istilah yang berbeza digunakan oleh penterjemah ialah sebanyak 105 istilah (31.6%). Statistik ini menunjukkan bahawa para penterjemah masih memanfaatkan dan merujuk kepada istilah-istilah yang dicipta oleh MBIM/MABBIM dalam kerja penterjemahan mereka.

Walau bagaimanapun, dapatan juga menunjukkan bahawa sejumlah lebih 200 istilah yang digunakan oleh penterjemah tidak ada padanannya dalam daftar istilah Pertanian yang diterbitkan oleh DBP. Oleh hal yang demikian itu, penterjemah berusaha mencari padanan istilah sendiri yang sesuai dengan konsep dan maksud dalam istilah sumber. Antara contoh istilah tersebut adalah seperti yang berikut:

Istilah dalam bahasa Inggeris (naskhah asal)	Padanan dalam bahasa Melayu oleh penterjemah
<i>Clonal lines</i>	Titisan klon
<i>Breeding sorghum</i>	Membiakbaka betari
<i>Source nursery</i>	Tapak semaian sumber
<i>Registered seed</i>	Biji benih berdaftar
<i>Certified seed</i>	Biji benih teraku
<i>Monogerm seed ball</i>	Bebola biji benih monogerma
<i>Polyploidy</i>	Poliploidi
<i>Susceptible</i>	Rentan
<i>Perfect flower</i>	Bunga sempurna
<i>Standard petals</i>	Ranggi panji
<i>Wing petals</i>	Ranggi kepak
<i>Lemma</i>	Lema

Masalah Utama Penterjemah dalam pengaplikasian Istilah Sains Pertanian dalam Kerja-Kerja Penterjemahan

Untuk mendapatkan data dan maklumat bagi menjawab persoalan di atas, sesi temu bual dengan beberapa orang penterjemah telah diusahakan. Menurut jadual awal, pengkaji merancang untuk menemu bual para penterjemah yang telah membuat penterjemahan terhadap enam buah buku yang dipilih. Bagaimanapun, para penterjemah yang berkaitan sukar dihubungi kerana mereka terdiri daripada penjawat awam yang telah lama bersara dan sukar pula untuk mendapatkan alamat mereka. Untuk mendapatkan data dan maklumat untuk bahagian ini, sesi temu bual telah diadakan secara santai dengan beberapa orang penterjemah yang pernah menterjemahkan buku pengajian tinggi dalam bidang Sains Pertanian dan yang berkaitan, baik yang masih bertugas di Dewan Bahasa dan Pustaka dan di institusi-institusi lain, mahupun mereka yang pernah ditemu bual sebelum ini.

Melalui dapatan daripada objektif kedua kajian, dan jumlah istilah yang dimanfaatkan daripada buku istilah terbitan DBP serta jumlah peratusan yang diperoleh, menunjukkan bahawa buku istilah tersebut terus dirujuk dan istilah-istilahnya telah dimanfaatkan. Untuk memperkukuh dapatan tersebut, temu bual secara santai yang dilakukan dapat membantu mengesahkan dapatan tersebut di atas. Antara dapatan kajian bagi menjawab objektif kajian ini adalah seperti yang berikut:

- i) Sebahagian besar penterjemah sebagai responden yang ditemu bual mengatakan bahawa mereka merujuk kepada buku-buku istilah yang diterbitkan oleh DBP, dan menggunakan sebahagian besar istilah tersebut dalam kerja penterjemahan mereka.
- ii) Sebahagian kecil sahaja yang tidak menggunakan sepenuhnya istilah-istilah tersebut. Menurut mereka hanya sebahagian istilah yang terdapat di dalam buku istilah itu dimanfaatkan. Hal ini demikian kerana mereka berpendapat istilah-istilah yang tersenarai di dalam buku itu tidak sesuai dengan konteks bahan yang diterjemahkan sebaliknya istilah-istilah mereka sendiri lebih tepat dan bermakna. Mereka hanya menggunakan istilah MBIM/DBP jika istilah yang ada itu sesuai dengan makna dan konteks penggunaan dalam kerja terjemahannya.
- iii) Dalam proses penterjemahan daripada bahasa Inggeris kepada bahasa Melayu, responden mengatakan bahawa antara masalah yang kerap dihadapi oleh para penterjemah ialah istilah yang dicari dan diperlukan tidak terdapat di dalam buku istilah terbitan DBP. Menurut mereka, “agak sukar mendapatkan istilah dalam bahasa Melayunya”. Ada juga yang memberikan maklum balas dengan menyatakan bahawa bukan masalah yang dihadapinya tetapi masalah padanan kata.
- iv) Ketidakteraturan antara istilah dalam pelbagai bidang adalah antara maklum balas yang diterima daripada responden. Ketidakteraturan istilah ini bukan sahaja terdapat dalam bidang Sains Pertanian, tetapi juga bidang lain yang berkaitan, dan ini merupakan antara faktor yang menimbulkan masalah dalam kerja terjemahan mereka.
- v) Bagi individu atau penterjemah yang pernah menjadi ahli Jawatankuasa Istilah DBP, lazimnya tidak banyak menghadapi masalah penterjemahan kerana mudah mendapatkan dan memiliki sumber rujukan buku istilah DBP dan mudah baginya menggunakan istilah MBIM sepenuhnya dalam kerja penterjemahan, terutamanya penterjemah dari DBP sendiri kerana mereka kerap menerima maklumat-maklumat baharu tentang istilah yang diterbitkan oleh DBP.
- vi) Antara dapatan baharu yang bersangkutan dengan pemilihan dan penggunaan istilah MBIM ini ialah masalah tatabahasa dalam penterjemahan dari bahasa Inggeris ke dalam bahasa Melayu, terutama struktur ayat dan sistem pengimbuhan. Aspek tatabahasa yang selalu menjadi masalah dalam kalangan penterjemah adalah untuk memahami makna sesuatu ayat. Kebanyakan responden mengatakan bahawa sekiranya mereka menghadapi kesukaran untuk menjelaskan sesuatu fakta dalam bahasa Melayu, mereka akan menggunakan istilah-istilah

bahasa Inggeris. Ada juga yang mengatasi masalah ini dengan menggunakan bahasa Melayu tetapi mengubah ayatnya, iaitu menterjemahkan definisi sesuatu perkataan dan menerangkannya dengan panjang lebar.

vii) Ada juga responden yang mengatakan tidak langsung memiliki buku istilah sebagai sumber rujukan, dan apatah lagi memanfaatkan istilah yang ada, sebaliknya menggunakan istilah yang digunakan di universiti.

Kesimpulan

Pada umumnya, bagi mereka yang mempunyai pengalaman menterjemah dan mempunyai kelulusan dalam bidang Sains Pertanian, mereka memahami konsep-konsep dalam istilah yang mahu digunakan. Yang menjadi masalah dalam kerja penterjemahan ialah penterjemah yang menterjemahkan buku dalam bidang ini, bukan bidang pengkhususannya. Walau bagaimanapun, tidak semuanya yang bersetuju seratus peratus menggunakan istilah yang terdapat di dalam buku atau daftar istilah yang diterbitkan oleh DBP dengan pelbagai maklum balas seperti yang dijelaskan di atas. Tidak dapat dinafikan bahawa pada tahun 1980-an, kebanyakan buku dalam bahasa Inggeris yang diterjemahkan ke dalam bahasa Melayu mempunyai banyak kekurangan, terutamanya dari sudut istilah yang tidak lengkap, kerap berubah dan ada istilah yang berlainan dalam bidang yang sama. Kegiatan menterjemah buku-buku pengajian tinggi khususnya rancak dilakukan oleh DBP pada tahun-tahun tersebut untuk menyebarkan ilmu baharu kepada pelajar IPT. Tetapi usaha ini tidak lagi dilaksanakan oleh DBP apabila tugas penterjemahan itu diambil alih oleh Institut Terjemahan Negara Malaysia (ITNM). Walau bagaimanapun, sudah banyak ilmu dalam bahasa Inggeris dipindahkan ke dalam bahasa Melayu untuk dimanfaatkan dalam pengajaran dan pembelajaran khususnya dan masyarakat Malaysia amnya.

RUJUKAN

- Achmad Baihaki, et.al. 1979. *Daftar Istilah Pertanian Indonesia-Asing*. Jakarta: Pusat Pembinaan dan Pengembangan Bahasa, Departemen Pendidikan dan Kebudayaan.
- Daftar Istilah MBIM*. 1986. (Hasil Sidang ke-7-23 Majlis Bahasa Indonesia-Malaysia) 1974-1985 *Istilah Sumber –Istilah Malaysia A-J*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Daftar Istilah MBIM*. 1986. (Hasil Sidang ke-7-23 Majlis Bahasa Indonesia-Malaysia) 1974-1985 *Istilah Sumber –Istilah Malaysia K-Z*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Hassan Ahmad. 1980. Perasmian Sidang ke-15 MBIM, Kota Kinabalu, Sabah. Ucapan, 2 September.
- Istilah Pertanian Bahasa Inggeris-Bahasa Malaysia Bahasa Malaysia-Bahasa Inggeris*. 1980,1989. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Istilah Teknik dan Vokasional Pertanian, Bahasa Inggeris- Bahasa Malaysia Bahasa Malaysia-Bahasa Inggeris*. 1993. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Kajian Keberterimaan Istilah MABBIM Bidang Ekonomi dan Perbankan*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Kamus Dewan Edisi Keempat*. 2007. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Kamus Pertanian dan Penternakan Bahasa Inggeris-Bahasa Melayu Bahasa Melayu-Bahasa Inggeris*. Kuala Lumpur: Golden Centre Sdn. Bhd.
- Senarai Istilah Sains Pertanian Bahasa Inggeris-Bahasa Malaysia*. 1980. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.

LAMPIRAN A

Jadual 1 : Persamaan Istilah

Judul asal buku/ Judul terjemahan	Istilah dalam bahasa Inggeris (naskhah asal	Padanan dalam bahasa Melayu oleh penterjemah	Istilah yang digunakan oleh DBP/MABBIM
1. <i>Soil Fertility and Fertilizers Third Edition/ Baja dan Kesuburan Tanah Edisi Ketiga</i>			
1	<i>Soil fertility</i>	Kesuburan tanah	Kesuburan tanah
2	<i>Crops</i>	Tanaman	Tanaman
3	<i>Cation exchange</i>	Pertukaran “kation”	Pertukaran kation
4	<i>Chemical fertilizers</i>	Baja kimia	Baja kimia
5	<i>Genetics</i>	Genetik	Genetik
6	<i>Soil reaction</i>	Tindak balas tanah	Tindak balas tanah
7	<i>Transpiration</i>	Transpirasi	Transpirasi
8	<i>Soil structure</i>	Struktur tanah	Struktur tanah
9	<i>Weeds</i>	Rumpai	Rumpai
10	<i>Enzymes</i>	Enzim	Enzim
11	<i>Phosphorus</i>	Fosforus	Fosforus
12	<i>Boron</i>	Boron	Boron
13	<i>Manganese</i>	Mangan	Mangan
14	<i>Molybdenum</i>	Molibdenum	Molybdenum
15	<i>Cobalt</i>	Kobalt	Kobalt
16	<i>Mineralization</i>	Pemineralan	Pemineralan
17	<i>Decomposition</i>	Penguraian	Penguraian
18	<i>Phosphoric acid</i>	Asid fosforik	Asid fosforik
2. <i>Climate, Soil and crops production in the humid tropics/ Iklim, tanah dan pengeluaran tanaman di kawasan Tropika lembab</i>			
1	<i>Tropical soils</i>	Tanah Tropika	Tanah Tropika
2	<i>Soil fertility</i>	Kesuburan tanah	Kesuburan tanah
3	<i>Dry weight</i>	Berat kering	Berat kering
4	<i>Edaphic</i>	Edafik	Edafik

Judul asal buku/ Judul terjemahan	Istilah dalam bahasa Inggris (naskah asal)	Padanan dalam bahasa Melayu oleh penterjemah	Istilah yang digunakan oleh DBP/MABBIM
5	<i>Pedogenesis</i>	Pedogenesis	Pedogenesis
6	<i>Eluvial horizon</i>	Horizon eluvium	Horizon eluvium
7	<i>Nomenclature</i>	Tatanama	Tatanama
8	<i>Igneous rocks</i>	Batuan igneus	Batuan igneus
9	<i>Metamorphic</i>	Metamorfik	Metamorfik
10	<i>Muscovite</i>	Muskovit	Muskovit
11	<i>Mineralogical analyses</i>	Analisis mineraologi	Analisis mineralogy
12	<i>Latosols</i>	Latosol	Latosol
13	<i>Intrazonal soils</i>	Tanah intrazon	Tanah intrazon
14	<i>Hydromorphic soils</i>	Tanah hidromorfik	Tanah hidromorfik
15	<i>Peat</i>	Gambut	Gambut
16	<i>Peat soils</i>	Tanah gambut	Tanah gambut
17	<i>Fluvials</i>	Fluvial	Fluvial
18	<i>Soil humus</i>	Humus tanah	Humus tanah
19	<i>Soil erosion</i>	Hakisan tanah	Hakisan tanah
20	<i>Nurtition</i>	Pemakanan	Pemakanan
21	<i>Nitrification</i>	Penitratan	Penitritan; penitratan
22	<i>Tropical soils</i>	Tanah tropika	Tanah tropika
<i>3. Breeding Field Crops/ Pemiakan Tanaman Jilid 1 & Jilid 2</i>			
1	<i>Genetics</i>	Genetik	Genetik
2	<i>Maturity</i>	Kematangan	Kematangan
3	<i>Lodging</i>	Rebah	Rebah; logging
4	<i>Botany</i>	Botani	Botani
5	<i>Entomology</i>	Entomologi	Entomologi
6	<i>Agronomy</i>	Agronomi	Agronomi
7	<i>Stamen</i>	Stamen	Stamen
8	<i>Anther</i>	Anter	Anter/cepu debunga
9	<i>Filament</i>	Filamen	Filament
10	<i>Stigma</i>	Stigma	Stigma
11	<i>Ovary</i>	Ovari	Ovari
12	<i>Receptacle</i>	Pudung	Pudung
13	<i>Monoecious</i>	Monoesius	Monoesius
14	<i>Keel petal</i>	Ranggi lunas	Lunas
15	<i>Pistillate flower</i>	Bunga pistilat	Bunga pistilat
16	<i>Embryo</i>	Embrio	Embrio

Judul asal buku/ Judul terjemahan	Istilah dalam bahasa Inggris (naskah asal)	Padanan dalam bahasa Melayu oleh penterjemah	Istilah yang digunakan oleh DBP/MABBIM
17	<i>Endosperm</i>	Endosperma	Endosperma
18	<i>Cells</i>	Sel	Sel
19	<i>Cytoplasm</i>	Sitoplasma	Sitoplasma
20	<i>Nucleus</i>	Nukleus	Nukleus
21	<i>Plumule</i>	Plumul	Plumul
22	<i>Homologous chromosomes</i>	Kromosom homolog	Kromosom homolog
23	<i>Centromeres</i>	Sentromer	Sentromer
24	<i>Cross pollination</i>	Pendebungaan kacuk	Pendebungaan kacuk
25	<i>Anthesis</i>	Antesis	Antesis
26	<i>Cross-fertilization</i>	Persenyawaan kacuk	Persenyawaan kacuk
27	<i>Apomixes</i>	Apomiksis	Apomiksis
28	<i>Apospory</i>	Apospori	Apospori
29	<i>Genes</i>	Gen	Gen
30	<i>chromosomes</i>	Kromosom	Kromosom
31	<i>Phynotypic ratio</i>	Nisbah fenotip	Nisbah fenotip
32	<i>Progeny test</i>	Ujian progeny	Ujian progeny
33	<i>Crossing over</i>	Pindah silang	Pindah-silang
34	<i>Variety</i>	Varieti	Varieti
35	<i>Clonal selection</i>	Pemilihan klon	Pemilihan klon
36	<i>Soil-borne disease</i>	Penyakit bawaan tanah	Penyakit bawaan tanah
37	<i>Foliage disease</i>	Penyakit daun	Penyakit daun
38	<i>Smuts</i>	Penyakit smut	Smut
39	<i>Awn</i>	Jejanggut	Jejanggut
40	<i>Embryo sac</i>	Pundi embrio	Pundi embrio
42	<i>Aleurone</i>	Aleuron	Aleuron
42	<i>Hybrid corn</i>	Jagung hibrid	Jagung hybrid
43	<i>Synthetic varieties</i>	Varieti sintetik	Varieti sintetik
44	<i>Cotton</i>	Kapas	Kapas
45	<i>Sugar beets</i>	Bit gula	Bit gula
Judul asal buku/ Judul terjemahan	<i>Istilah dalam bahasa Inggris (naskah asal)</i>	Padanan dalam bahasa Melayu oleh penterjemah	Istilah yang digunakan oleh DBP/MABBIM
1. Soil Fertility and Fertilizers Third Edition/ Baja dan Kesuburan Tanah Edisi Ketiga			

Judul asal buku/ Judul terjemahan	Istilah dalam bahasa Inggris (naskah asal	Padanan dalam bahasa Melayu oleh penterjemah	Istilah yang digunakan oleh DBP/MABBIM
1	<i>Soil fertility</i>	Kesuburan tanah	Kesuburan tanah
2	<i>Crops</i>	Tanaman	Tanaman
3	<i>Cation exchange</i>	Pertukaran “kation”	Pertukaran kation
4	<i>Chemical fertilizers</i>	Baja kimia	Baja kimia
5	<i>Genetics</i>	Genetik	Genetik
6	<i>Soil reaction</i>	Tindak balas tanah	Tindak balas tanah
7	<i>Transpiration</i>	Transpirasi	Transpirasi
8	<i>Soil structure</i>	Struktur tanah	Struktur tanah
9	<i>Weeds</i>	Rumpai	Rumpai
10	<i>Enzymes</i>	Enzim	Enzim
11	<i>Phosphorus</i>	Fosforus	Fosforus
12	<i>Boron</i>	Boron	Boron
13	<i>Manganese</i>	Mangan	Mangan
14	<i>Molybdenum</i>	Molibdenum	Molybdenum
15	<i>Cobalt</i>	Kobalt	Kobalt
16	<i>Mineralization</i>	Pemineralan	Pemineralan
17	<i>Decomposition</i>	Penguraian	Penguraian
18	<i>Phosphoric acid</i>	Asid fosforik	Asid fosforik
2. Climate, Soil and crops production in the humid tropics/ Iklim, tanah dan pengeluaran tanaman di kawasan Tropika lembab			
1	<i>Tropical soils</i>	Tanah Tropika	Tanah Tropika
2	<i>Soil fertility</i>	Kesuburan tanah	Kesuburan tanah
3	<i>Dry weight</i>	Berat kering	Berat kering
4	<i>Edaphic</i>	Edafik	Edafik
5	<i>Pedogenesis</i>	Pedogenesis	Pedogenesis
6	<i>Eluvial horizon</i>	Horizon eluvium	Horizon eluvium
7	<i>Nomenclature</i>	Tatanama	Tatanama
8	<i>Igneous rocks</i>	Batuan igneus	Batuan igneus
9	<i>Metamorphic</i>	Metamorfik	Metamorfik
10	<i>Muscovite</i>	Muskovit	Muskovit
11	<i>Mineralogical analyses</i>	Analisis mineraologi	Analisis mineralogy

Judul asal buku/ Judul terjemahan	Istilah dalam bahasa Inggeris (naskhah asal	Padanan dalam bahasa Melayu oleh penterjemah	Istilah yang digunakan oleh DBP/MABBIM
12	<i>Latosols</i>	Latosol	Latosol
13	<i>Intrazonal soils</i>	Tanah intrazon	Tanah intrazon
14	<i>Hydromorphic soils</i>	Tanah hidromorfik	Tanah hidromorfik
15	<i>Peat</i>	Gambut	Gambut
16	<i>Peat soils</i>	Tanah gambut	Tanah gambut
17	<i>Fluvials</i>	Fluvial	Fluvial
18	<i>Soil humus</i>	Humus tanah	Humus tanah
19	<i>Soil erosion</i>	Hakisan tanah	Hakisan tanah
20	<i>Nurtition</i>	Pemakanan	Pemakanan
21	<i>Nitrification</i>	Penitratan	Penitritan; penitratan
22	<i>Tropical soils</i>	Tanah tropika	Tanah tropika
3. Breeding Field Crops/ Pemiakan Tanaman Jilid 1 & Jilid 2			
1	<i>Genetics</i>	Genetik	Genetik
2	<i>Maturity</i>	Kematangan	Kematangan
3	<i>Lodging</i>	Rebah	Rebah; loging
4	<i>Botany</i>	Botani	Botani
5	<i>Entomology</i>	Entomologi	Entomologi
6	<i>Agronomy</i>	Agronomi	Agronomi
7	<i>Stamen</i>	Stamen	Stamen
8	<i>Anther</i>	Anter	Anter/cepu debunga
9	<i>Filament</i>	Filamen	Filament
10	<i>Stigma</i>	Stigma	Stigma
11	<i>Ovary</i>	Ovari	Ovari
12	<i>Receptacle</i>	Pudung	Pudung
13	<i>Monoecious</i>	Monoesius	Monoesius
14	<i>Keel petal</i>	Ranggi lunas	Lunas
15	<i>Pistillate flower</i>	Bunga pistilat	Bunga pistilat
16	<i>Embryo</i>	Embrio	Embrio
17	<i>Endosperm</i>	Endosperma	Endosperma
18	<i>Cells</i>	Sel	Sel
19	<i>Cytoplasm</i>	Sitoplasma	Sitoplasma
20	<i>Nucleus</i>	Nukleus	Nukleus
21	<i>Plumule</i>	Plumul	Plumul
22	<i>Homologous chromosomes</i>	Kromosom homolog	Kromosom homolog
23	<i>Centromeres</i>	Sentromer	Sentromer

Judul asal buku/ Judul terjemahan	Istilah dalam bahasa Inggeris (naskhah asal	Padanan dalam bahasa Melayu oleh penterjemah	Istilah yang digunakan oleh DBP/MABBIM
24	<i>Cross pollination</i>	Pendebungaan kacuk	Pendebungaan kacuk
25	<i>Anthesis</i>	Antesis	Antesis
26	<i>Cross-fertilization</i>	Persenyawaan kacuk	Persenyawaan kacuk
27	<i>Apomixes</i>	Apomiksis	Apomiksis
28	<i>Apospory</i>	Apospori	Apospori
29	<i>Genes</i>	Gen	Gen
30	<i>chromosomes</i>	Kromosom	Kromosom
31	<i>Phynotypic ratio</i>	Nisbah fenotip	Nisbah fenotip
32	<i>Progeny test</i>	Ujian progeny	Ujian progeny
33	<i>Crossing over</i>	Pindah silang	Pindah-silang
34	<i>Variety</i>	Varieti	Varieti
35	<i>Clonal selection</i>	Pemilihan klon	Pemilihan klon
36	<i>Soil-borne disease</i>	Penyakit bawaan tanah	Penyakit bawaan tanah
37	<i>Foliage disease</i>	Penyakit daun	Penyakit daun
38	<i>Smuts</i>	Penyakit smut	Smut
39	<i>Awn</i>	Jejanggut	Jejanggut
40	<i>Embryo sac</i>	Pundi embrio	Pundi embrio
42	<i>Aleurone</i>	Aleuron	Aleuron
42	<i>Hybrid corn</i>	Jagung hibrid	Jagung hybrid
43	<i>Synthetic varieties</i>	Varieti sintetik	Varieti sintetik
44	<i>Cotton</i>	Kapas	Kapas
45	<i>Sugar beets</i>	Bit gula	Bit gula
4. Plant Pathology Fifth Edition/ Patologi Tumbuhan Jilid 2			
1	<i>Toxic</i>	Toksik	Toksis
2	<i>Pathogenic</i>	Patogen	Pathogen
3	<i>Downy mildews</i>	Kulapuk downi	Kulapuk downi
4	<i>Smut</i>	Smut	Smut
5	<i>Blight</i>	Hawar	Hawar
6	<i>Bacteria</i>	Bacteria	Bacteria
7	<i>Tobacco mosaic</i>	Mozek tembakau	Mozek tembakau
8	<i>Viruses</i>	Virus	Virus
9	<i>Nematode</i>	Nematod	Nematod
10	<i>Cyst nematode</i>	Nematod sista	Nematod sista
11	<i>Stem nematode</i>	Nematod batang	Nematod batang
12	<i>Bulb</i>	Bebawang	Bebawang

Judul asal buku/ Judul terjemahan	Istilah dalam bahasa Inggeris (naskhah asal	Padanan dalam bahasa Melayu oleh penterjemah	Istilah yang digunakan oleh DBP/MABBIM
13	<i>Seed-gall nematode</i>	Nematod puru biji benih	Nematod puru biji benih
14	<i>Foliar nematode</i>	Nematod daun	Nematod daun
15	<i>Light</i>	Cahaya	Cahaya
16	<i>Etiolation</i>	pengetiolatan	Pengetiolatan
17	<i>Pods</i>	Lenggai	Lenggai
18	<i>Air pollution</i>	Pencemaran udara	Pencemaran udara
19	<i>Phytotoxic</i>	Fitotoksik	Fitotoksik
20	<i>Ozone</i>	Ozon	Ozon
22	<i>Living organisms</i>	Organisma hidup	Organisma hidup
23	<i>Stomata</i>	Stomata	Stomata
24	<i>Conifers</i>	konifer	Conifer
25	<i>Chlorosis</i>	Klorosis	Klorosis
26	<i>Molybdenum</i>	molibdenum	Molybdenum
27	<i>Alkali</i>	Alkali	Alkali
28	<i>Alfafa</i>	Alfafa	Alfafa
29	<i>Alkaline soils</i>	Tanah beralkali	Tanah beralkali
30	<i>Chlorophyll</i>	Klorofil	Klorofil
31	<i>Saprophytic</i>	Saprofit	Saprofit
32	<i>Reproduction</i>	Pembiakan	Pembiakan
33	<i>Pathogenic fungi</i>	Kulat pathogen	Kulat pathogen
34	<i>Enzymes</i>	Enzim	Enzim
35	<i>Leaf spots</i>	Bintik daun	Bintik daun
36	<i>Canker</i>	kanker	Kanker/cerana
37	<i>Root rot</i>	Reput akar	Reput akar
38	<i>Galls</i>	Puru	Puru
39	<i>Warts</i>	Ketuat	Ketuat
40	<i>Witches brooms</i>	Penyakit penyapu	Penyakit penyapu
41	<i>Solutions</i>	Larutan	Larutan
42	<i>Hypertrophy</i>	Hipertrofi	Hipertrofi
43	<i>Soft rot of fruits</i>	Reput lembut buah	Reput lembut buah
44	<i>Ascus</i>	Askus	Askus
45	<i>Leaf curl disease</i>	Penyakit ikal daun	Penyakit ikal daun
46	<i>Vascular wilts</i>	Layu vascular	Layu vascular
47	<i>Oak wilt</i>	Layu oak	Layu oak
5. An Introduction to Agricultural System/Pengenalan Sistem Pertanian			
1	<i>Agriculture</i>	Pertanian	Pertanian

Judul asal buku/ Judul terjemahan	Istilah dalam bahasa Inggeris (naskhah asal	Padanan dalam bahasa Melayu oleh penterjemah	Istilah yang digunakan oleh DBP/MABBIM
2	<i>Crop production system</i>	Sistem pengeluaran tanaman	System pengeluaran tanaman
3	<i>Agriculture</i>	Pertanian	Pertanian
4	<i>Animal</i>	Haiwan	Haiwan
5	<i>Non-agriculture</i>	Bukan pertanian	Bukan pertanian
6	<i>Watercress production</i>	Selada air	Selada air
7	<i>Sugar beet</i>	Bit gula	Bit gula
8	<i>Sisal</i>	Sisal	Sisal
9	<i>Artificial insemination</i>	Permanian beradas	Permanian beradas
10	<i>Cash crop</i>	Tanaman kontan	Tanaman kontan
11	<i>Pastoral nomadism</i>	Penternakan pindah	Penternakan pindah
12	<i>Stomata</i>	Stomata	Stomata
13	<i>Homeotherms</i>	Hemeoterma	Hemeoterma
14	<i>Nutrient</i>	Nutrien	Nutrient
15	<i>Hardwoods</i>	Kayu keras	Kayu keras
16	<i>Softwoods</i>	Kayu lembut	Kayu lembut
6. Guava in Malaysia Production, pests and Diseases/Jambu Batu di Malaysia Pengeluaran, Perosak dan Penyakit			
1	<i>Production</i>	Pengeluaran	Pengeluaran
2	<i>Pests</i>	Perosak	Perosak
3	<i>Diseases</i>	Penyakit	Penyakit
4	<i>Botany</i>	botani	Botani
5	<i>Topography</i>	Topografi	Topografi/bentuk muka bumi
6	<i>Climate</i>	Iklim	Iklim
7	<i>Soils</i>	Tanah	Tanah
8	<i>Propagation</i>	Pembiakan	Pembiakan
9	<i>Planting</i>	Penanaman	Penanaman
10	<i>Fertilization</i>	Pembajaan	Pembajaan
11	<i>Irrigation</i>	Pengairan	Pengairan
12	<i>Intercropping</i>	Tanaman selingan	Tanaman selingan

Judul asal buku/ Judul terjemahan	Istilah dalam bahasa Inggeris (naskhah asal	Padanan dalam bahasa Melayu oleh penterjemah	Istilah yang digunakan oleh DBP/MABBIM
13	<i>Covercropping</i>	Tanaman penutup bumi	Tanaman penutup
14	<i>Weeds</i>	Rumpai	Rumpai
15	<i>Pathogens</i>	Pathogen	Pathogen
16	<i>Seedling</i>	Anak benih	Anak benih
17	<i>Leaf/leaves</i>	Daun	Daun
18	<i>Shoot</i>	Pucuk	Pucuk
19	<i>Pink disease</i>	Penyakit cendawan angin	Penyakit cendawan angin
20	<i>Sooty mould</i>	Kulat jelaga	Kulat jelaga
21	<i>Mosaic virus disease</i>	Penyakit virus mozek	Penyakit virus mozek
22	<i>Anthracnose</i>	Antraknos	Antraknos
23	<i>Post-harvest disease</i>	Penyakit lepas tuai	Penyakit lepas tuai
24	<i>Pesticide</i>	Racun perosak	Racun perosak
25	<i>Thrips</i>	Trips	Trips
26	<i>Mealybugs</i>	Koya	Koya
27	<i>Scale insects</i>	Teritip	Teritip
28	<i>Aphids</i>	Afid	Afid/kutu daun
29	<i>Ants</i>	Semut	Semut
30	<i>Slugs</i>	Lintah bulan	Lintah bulan
31	<i>Mixed crop</i>	Tanaman campuran	Tanaman campuran
32	<i>Production</i>	Pengeluaran	Pengeluaran
33	<i>Ornamentals</i>	Pokok hiasan	Pokok hiasan
34	<i>Branches</i>	Dahan	Dahan
35	<i>Flowers</i>	Bunga	Bunga
36	<i>Stamen</i>	Stamen	Stamen
37	<i>Stigma</i>	Stigma	Stigma
38	<i>Cross-pollination</i>	Pendebungaan kacuk	Pendebungaan kacuk
39	<i>Fruits</i>	Buah	Buah
40	<i>Immature</i>	Tak matang	Tak matang
4	<i>Puffiness</i>	Kegeronggaan	Kegeronggaan
42	<i>Guava</i>	Jambu batu	Jambu batu
43	<i>Division</i>	Pembahagian	Pembahagian (kaedah pembiakan)
44	<i>Stooling</i>	Penstulan	Penstulan
45	<i>Root cuttings</i>	Keratan akar	Keratan akar
46	<i>Stem cuttings</i>	Keratan batang	Keratan batang
47	<i>Bud grafting</i>	Cantuman mata tunas	Cantuman mata tunas

Judul asal buku/ Judul terjemahan	Istilah dalam bahasa Inggeris (naskhah asal	Padanan dalam bahasa Melayu oleh penterjemah	Istilah yang digunakan oleh DBP/MABBIM
48	<i>Inarching</i>	Sanding	Cantum sanding
49	<i>Fertilizers</i>	Baja-baja	Baja
50	<i>Organic</i>	Organik	Organik
51	<i>Inorganic</i>	Tak organik	Tak organik
52	<i>Mineral</i>	Mineral	Mineral
53	<i>Ammonium sulphate</i>	Ammonium sulfat	Ammonium sulfat
54	<i>Ammonium nitrate</i>	Ammonium nitrat	Ammonium nitrat
55	<i>Potash</i>	Kalium	Baja kalium
56	<i>Liming</i>	Pengapuran	Mengapur/ Pengapuran
57	<i>Deblossoming</i>	Penyahbungan	Penyahbungan
58	<i>Defoliation</i>	Peluruhan daun	Peluruhan daun/ perangasan daun
59	<i>Furrow</i>	Alur	Alur
60	<i>Sprinkler irrigation</i>	Pengairan percikan	Pengairan percikan
61	<i>Cover cropping</i>	Tanaman penutup bumi	Tanaman penutup Bumi
62	<i>Pest management</i>	Pengurusan perosak	Pengurusan perosak
63	<i>Biological control</i>	Kawalan biologi	Kawalan biologi
64	<i>Cultural control</i>	Kawalan kultur	Kawalan kultur
65	<i>Chemical control</i>	kawalan kimia	Kawalan kimia
66	<i>Therapy</i>	Terapi	Terapi
67	<i>Sterilization</i>	Pensterilan	Pensterilan
68	<i>Fungicide dressing</i>	Racun kulat	Racun kulat
69	<i>Fungus</i>	Kulat	Kulat
70	<i>Sterilized soil</i>	Tanah steril	Tanah steril
71	<i>Copulation</i>	Sanggama	Sanggama
72	<i>Epidemiology</i>	Epidemiologi	Epidemiologi
73	<i>White root disease</i>	Penyakit akar putih	Penyakit akar putih
74	<i>Red root disease</i>	Penyakit akar merah	Penyakit akar merah
75	<i>Anthraxnose</i>	Antraknos	Antraknos
76	<i>Rot</i>	Reput	Reput
77	<i>Epiphytes</i>	Epifit	Epifik
78	<i>Potassium</i>	Kalium	Kalium

Lampiran B

Jadual 2: Padanan Istilah yang Berbeza

Judul asal buku/ Judul terjemahan	Istilah dalam bahasa Inggeris (naskhah asal)	Padanan dalam bahasa Melayu oleh penterjemah	Istilah yang digunakan oleh DBP/MABBIM
1. <i>Soil Fertility and Fertilizers Third Edition/ Baja dan Kesuburan Tanah Edisi Ketiga</i>			
1	<i>Plant nutrition</i>	Permakanan tumbuhan	Permakanan tumbuh-tumbuhan
2	<i>Green-manure crops</i>	Baja asli tumbuhan hijau	Tanaman baja hijau
3	<i>Growth</i>	Tumbesaran	Pembesaran
4	<i>Moisture</i>	Bekalan lembapan	lengasan
5	<i>Soil moisture</i>	Pelembapan /pengudaraan tanah	Lengasan tanah
6	<i>Solution cultures</i>	Nutrient kultura	Larutan
7	<i>Fertilizer nitrogen</i>	Baja kimia nitrogen	Baja nitrogen
8	<i>Nitrogen fixation</i>	Pengikatan nitrogen	Pengikat nitrogen
9	<i>Ammonium fixation</i>	Pengikatan ammonium	Pengikatan ammonia
10	<i>Denitrification</i>	Penitrifikasi	Pendenitratan
11	<i>Volatilization</i>	Peruapan amonia	Pemeruapan
12	<i>Organic matter</i>	Bahan organik	Jirim organik
2. <i>Climate, Soil and crops production in the humid tropics/ Iklim, tanah dan pengeluaran tanaman di kawasan Tropika lembab</i>			
1	<i>Nutrient content</i>	Kandungan zat makanan	Kandungan gizi/ kandungan nutrien
2	<i>Direct measurements</i>	Sukat secara langsung	Ukuran langsung
3	<i>Intercropping</i>	Tanaman selingan	Penanaman selang
4	<i>Respiration</i>	Respirasi	Erapan semula
5	<i>Parent material</i>	Faktur tunggal	Bahan induk

Judul asal buku/ Judul terjemahan	Istilah dalam bahasa Inggeris (naskhah asal)	Padanan dalam bahasa Melayu oleh penterjemah	Istilah yang digunakan oleh DBP/MABBIM
6	<i>Soil formation</i>	Pembentukan tanah	Bentukan tanah
7	<i>Sedimentary rocks</i>	Batuan mendak	Batuan endapan/ batuan sedimen
8	<i>Basin deposits</i>	Longgokan palung	Lembangan
9	<i>Azonal soils</i>	Tanah tak berzon	Tanah azonal
10	<i>Clayminerals</i>	Galian tanah liat	Mineral lempung
11	<i>Acid sulphate soils</i>	Tanah asid sulfat	Asid sulfat
12	<i>Rhizophora</i>	Rhizophora	Rizofor
<i>3. Breeding field crops/ pembiakan tanaman Jilid 1 & Jilid 2</i>			
1	<i>Plant breeder</i>	Pembiakan tumbuhan	Ahli pembiak baka tumbuhan
2	<i>Heritability</i>	Cergas hybrid	Keterwariskan
3	<i>Disease resistance</i>	Kerintangan penyakit	Resistans penyakit
4	<i>Style</i>	Stil	Benang sari
5	<i>Megaspore mother</i>	Induk betina megaspore	Ibu megaspore
6	<i>Partial dominance</i>	Dominan separa	Kedominanan separa
7	<i>Gene interaction</i>	Saling tindakan gen	Saling tindak gen
8	<i>Hybrid vigor</i>	Cergas hibrid	Cergas kacukan
9	<i>Sterility</i>	Kesuburan	Kemandulan; kesterilan
10	<i>Pedigree method</i>	Kaedah pemilihan pedigri	Kaedah pedigri
11	<i>Selfing</i>	Teknik pengacukan	Kacukan sendiri
12	<i>Inculation techniques</i>	Teknik inikulasi	Teknik penginokulatan
13	<i>Breeding rice</i>	Pembiakbaka padi	Pembiakbakaan padi
14	<i>Inbred-variety</i>	Penghibridan varieti	Varieti biak baka dalam
15	<i>Cold resistance</i>	Ketahanan terhadap sejuk	Tahan sejuk
16	<i>Polycross</i>	Polikacukan	Kacukan berbilang
17	<i>Polycross progeny test</i>	Ujian progeny polikacukan	Ujian progeny kacukan berbilang
18	<i>Breeder seed</i>	Biji benih pembiak baka	Pembiak baka biji benih

Judul asal buku/ Judul terjemahan	Istilah dalam bahasa Inggeris (naskah asal)	Padanan dalam bahasa Melayu oleh penterjemah	Istilah yang digunakan oleh DBP/MABBIM
<i>4. Plant Pathology Fifth Edition/ Patologi Tumbuhan Jilid 2</i>			
1	<i>Herbicide</i>	Herbisid	Racun herba
2	<i>Late blight of potatoes</i>	Ketuat hitam kentang	Hawar lewat
3	<i>Powdery mildews</i>	Kulapuk berserbuk	Kulapuk berdebu
4	<i>Burrowing nematode</i>	Nematod mengorek	Korek nematode
5	<i>Pigments</i>	Pigmen	Pewarna
6	<i>Cold frames</i>	Bingkai sejuk	Rangka sejuk
7	<i>Mineral toxicity</i>	Ketoksikan galian	Ketoksikan mineral
8	<i>Pesticide</i>	Pestisid	Racun perosak
9	<i>Fungicides</i>	Fungisid	Racun kulat
10	<i>Insecticides</i>	Insektisid	Racun serangga
11	<i>Filamentous</i>	Filamen selanjat	Berfilamen
12	<i>Lamella</i>	Cecair	Lamella
13	<i>Soft rot</i>	Busuk lembut	Reput lembut
14	<i>Sooty moulds</i>	Kulapuk jelaga	Kulat jelaga
15	<i>Dutch elm disease</i>	Penyakit elm belanda	Penyakit Dutch elm
16	<i>Mature plant</i>	Tumbuhan dewasa	Tumbuhan matang
<i>5. An Introduction to Agricultural System/Pengenalan Sistem Pertanian</i>			
1	<i>Subsistence farming</i>	Pertenakan pindah	Pertanian sara diri
2	<i>Mixed farming systems</i>	Sitem perladangan bercampur	Perladangan campuran
3	<i>Animal production</i>	Pengeluaran haiwan ternakan	Pengeluaran ternakan
4	<i>Fibre</i>	Gentian	Sabut; gentian
5	<i>Farmed</i>	'diternak'	Lading; kebun
6	<i>Nuts</i>	Kekacang	Kekeras
7	<i>Beverage</i>	Tanaman minuman	Minuman; bahan minuman
8	<i>Concentrates</i>	Makanan konsentrat	Pati
9	<i>Insecticides</i>	Insektisid	Racun serangga
10	<i>Microclimate</i>	'iklim mikro'	Mikroiklim
11	<i>Evapo-transpiration</i>	Transpirasi-sejat	Penyejatpeluhan/eva potranspirasi

Judul asal buku/ Judul terjemahan	Istilah dalam bahasa Inggeris (naskhah asal)	Padanan dalam bahasa Melayu oleh penterjemah	Istilah yang digunakan oleh DBP/MABBIM
12	<i>Herbivorous</i>	Haiwan herbivore	Binatang herbivor
6. <i>Guava in Malaysia production, pests and diseases/Jambu batu di Malaysia Pengeluaran, perosak dan penyakit</i>			
1	<i>Preplanting</i>	Pratanaman	Prapenanaman
2	<i>Densities</i>	Density	Kecerunan
3	<i>Vegetative propagation</i>	Pembiakan vegetatif	Pembiakan tumpang
4	<i>Pruning</i>	Cantasan; pencantasan	Pemangkasan
5	<i>Post-harvest management</i>	Pengurusan lepas tuai	Pengendalian lepas tuai
6	<i>Storage</i>	Penstoran	Storan
7	<i>Epiphytic algae</i>	Alga epifitik	Alga epifit
8	<i>Defoliators</i>	Peranggas	Ranggas
9	<i>Psidium guajava</i>	Psidium guajava	Jambu batu
10	<i>Freezing</i>	Pembekuan	Sejuk beku
11	<i>Combs</i>	Sarang	Balung
12	<i>Breeding</i>	Pembiakan; pemiakbakaan	Pemiak baka
13	<i>Fruit drop</i>	Keguguran buah	Peluruhan buah
14	<i>Igneous rocks</i>	Batu igneus	Batuan igneus
15	<i>Sedimentary rocks</i>	Batu mendapan	Batu mendak
16	<i>Poisoning</i>	Meracun	Racun
17	<i>Fertilizing</i>	Pembajaan	Membaja
18	<i>Spraying</i>	Penyemburan	Penyembur
19	<i>Harvesting</i>	Penuaian	Kutip hasil/tuai
20	<i>Quincunx</i>	Pepenjuru	Siku keluang
21	<i>Cutting</i>	Pemotongan	Keratin
22	<i>Grafting</i>	Cantuman	Mencantum
23	<i>Compounds</i>	Campuran	Kumpulan
24	<i>Ammonium</i>	Ammonia	Ammonium
25	<i>Crop cycling</i>	Kitaran tanaman	Kitaran penanaman
26	<i>Intercropping</i>	Tanaman selingan	Penanaman selingan
27	<i>Physical control</i>	Kawalan fizikal	Kawalan fizik

Judul asal buku/ Judul terjemahan	Istilah dalam bahasa Inggeris (naskhah asal	Padanan dalam bahasa Melayu oleh penterjemah	Istilah yang digunakan oleh DBP/MABBIM
28	<i>Mechanical control</i>	Kawalan mekanikal	Kawalan mekanik
29	<i>Eradication</i>	Pembuangan	Penghapusan
30	<i>Damping-off</i>	Pelecuhan	Penyakit melecu
31	<i>Fumigants</i>	Fumigan	Bahan pewartap
32	<i>Drenching</i>	Rembesan larutan	Lencunan
33	<i>Fumigation</i>	Fumigasi	Pewartapan